

Григоренко Я.О.
аспірант відділу макроекономічного регулювання
Державної навчально-наукової установи
«Академії Фінансового Управління»
при Міністерстві фінансів України.,
м. Київ, Україна

РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН З ОФШОРНИМИ ЮРИСДИКЦІЯМИ НА ДЕРЖАВНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

З точки зору міжнародного права офшор – це фінансовий центр, що привертає фінанси шляхом надання різноманітних пільг. Зазвичай це суттєві податкові пільги, високий рівень та законодавчі гарантії банківської та комерційної секретності, лояльність державного регулювання. Особливістю офшорної юрисдикції є поширення пільгового режиму виключно на нерезидентні компанії, які не здійснюють діяльність на території юрисдикції. Офшор – це один із найефективніших методів податкового планування [1].

Основною перевагою офшорних зон є можливість залучення іноземних інвестицій за допомогою низьких податкових ставок, полегшеного валютного контролю та можливості вільного переміщення капіталу. Окрім цього офшорні зони створюють нові робочі місця, що напружено пов'язано з підвищенням рівня життя населення [2].

Негативні ж наслідки діяльності офшорних юрисдикцій пов'язані в першу чергу з податковою конкуренцією. Капітали, що надходять до податкових гаваней отримували би національні економіки, якби податкова політика між ними була рівна. Офшорні зони також надали можливість виводити колосальні суми коштів з національних економік, що безумовно наносить їм суттєвих економічних втрат. Однією з найбільших проблем у контролі за їх діяльністю є те що досить проблематично розрізняти незаконну діяльність (відмивання коштів і відверте ухилення від сплати податків) і правову (легальні методи зменшення, або уникнення оподаткування).

Сучасну світову офшорну систему умовно поділяють на чотири групи:

1. Європейські податкові гавані.
2. Британська зона, центр якої знаходиться в лондонському Сіті. Її офшори охоплюють весь світ, а її межі приблизно відповідають кордонам колишньої Британської імперії.
3. Офшори, що входять в зону впливу США.
4. Території, що не піддаються класифікації і представляють собою такі дивні явища, як, наприклад, Сомалі і Уругвай [3].

Сьогодні майже кожна країна в світі має власний список офшорів та свій власний підхід щодо співробітництва з офшорними зонами, що у більшості випадків обмежується певними податковими обмеженнями.

В світі прямо або опосередковано питанням взаємодії з офшорними юрисдикціями займаються: Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Цільова група з фінансових заходів (ФАТФ) і Співтовариство податкової справедливості (Tax Justice Network) [4].

Значну частину міжнародних заходів ОЕСР становить підвищення добробуту Європи та її політичної стабільності, а також боротьба з наслідками існування офшорних зон та міжнародної податкової конкуренції в економіці ЄС.

ФАТФ бере активну участь у боротьбі з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму по всьому світу. Увага ФАТФ сфокусовано на офшорних фінансових центрах і офшорних зонах, які вважаються одним з основних каналів руху коштів, отриманих від таких видів діяльності як: незаконний обіг наркотичних засобів, тероризм, організована злочинність і контрабанда .

Tax Justice Network – одна з новостворених організацій для боротьби з офшорними зонами, вона була зареєстрована в листопаді 2006 року і складається з декількох організацій і агентств таких країн, як Німеччина, Гана, Мозамбик, Швейцарія і США .

Основними проблемами взаємодії національної економіки з офшорними зонами є:

- Можливість відпливу капіталу.
- Можливість відмивання коштів здобутих незаконним шляхом.
- Проблема відсутності інформації щодо реального власника активів.
- Можливість монополізації.

Створення єдиного уніфікованого, постійно оновлюваного, списку країн з недобросовісною податковою конкуренцією спростило би обмін інформацією та принесло б максимальну ефективність в глобальному масштабі.

Так, наприклад, останнім кроком в європейській політиці щодо боротьби з негативним впливом офшорних зон на національні економіки була зустріч представників 6 країн ЄС (Франція, Великобританія, Італія, Польща, Іспанія та Німеччина) в Дубліні та проголошення нової ініціативи щодо боротьби з відпливом капіталів та уникненням оподаткування. В майбутньому ці 6 країн планують автоматично обмінюватися усією необхідною інформацією щодо прибутків компаній всередині своїх країн. Це надасть можливість контролюючим органам отримувати більше інформації безпосередньо щодо інвестицій в ЄС.

Отже, світовий досвід вказує на те, що уряди багатьох країн змінюють вектор своєї боротьби з негативним впливом від діяльності офшорних юрисдикцій, який здебільшого обмежувався створенням додаткових регуляторних механізмів. Стало зрозуміло, що головною проблемою тут є відсутність повноцінної інформації щодо контрагентів, які ведуть зовнішньоекономічну діяльність. Справа в тому, що багато офшорних зон і країн, які мають їх ознаки, дають можливість приховати інформацію про справжнього власника активів. Отже, міжнародне співробітництво та багатосторонні угоди щодо обміну інформацією, яка вказує на ухилення від сплати податків, мають стати надійним фундаментом для зміцнення механізмів протидії негативному впливу офшорних зон на розвиток світової економіки.

Україна є однією з тих країн що досить суттєво зазнали негативного впливу від діяльності офшорних юрисдикцій. Нам потрібно як найдинамічніше поглиблювати міжнародне співробітництво з метою не тільки залучення міжнародного досвіду, а й задля постійного обміну інформацією, що стає ключовою зброєю проти негативного впливу від діяльності офшорних юрисдикцій.

1. *Офшорна зона [електронний ресурс] – режим доступу :*
http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%84%D1%88%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D0%B7%D0%BE%D0%BD%D0%B0

2. *Синяк А. А., Как влияют офшорные зоны на современную экономику [електронний ресурс] – режим доступу* <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/management-and-marketing-411/government-411/10761-411-1086>

3. *Николаас Шэксон. Люди, обокравшие мир. Правда и вымысел о современных офшорных зонах, Библиотека «Коммерсантъ», 2011*

4. *Списки офшороров [електронний ресурс] – режим доступу*
<http://www.offshorewealth.info/index.php/offshore-jurisdictions/191-offshore-jurisdiction-lists-for-russia-ukraine-kazakhstan.html>